

De Minister van Justitie en Veiligheid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag
www.nctv.nl

Datum
26 november 2025

Ons kenmerk
6548456

nota

Beslisnota bij beleidsreactie WODC rapport over anti-institutionalisme in Nederland

1. Aanleiding

Op 26 november publiceert het WODC een onderzoek naar anti-institutioneel extremisme in Nederland. Bijgaand treft u de beleidsreactie aan de Tweede Kamer op dit onderzoek. Gestreefd wordt om deze gelijktijdig met de publicatie te verzenden.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde beleidsreactie en verzending daarvan tezamen met het WODC onderzoek aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

Het rapport geeft een uitgebreide beschrijving van het anti-institutionele gedachtegoed en een breed scala aan aanbevelingen op verschillende niveaus. Het rapport is beeldbevestigend en een groot deel van de aanbevelingen worden al opgepakt binnen de lokale aanpak radicalisering, extremisme en terrorisme, en de Versterkte Aanpak Online. Daarnaast is een deel van de aanbevelingen niet toegespitst op de anti-institutionele beweging en ligt de verantwoordelijkheid van de opvolging voor een deel bij andere ministeries/beleidsterreinen. In de aanbevelingen gaat vooral aandacht uit naar preventie en wordt de repressieve kant (normeren en grenzen stellen) van de aanpak veelal buiten beschouwing gelaten.

De belangrijkste aanbevelingen uit het onderzoek zijn:

- Zet in op deskundigheidsbevordering (met name in ruraal gebied), waarbij ook oog is voor wanneer maatschappelijke onrust en een kritische houding omslaat in ondermijnend of extremistisch gedrag;
- Verbreed het lokale signaleringsnetwerk;
- Heb oog voor de rol van psychopathologie (zie ook het recent verschenen WODC-rapport over psychopathologie en radicalisering);
- Investeer in 'burgerschapsvorming' (democratisch bewustzijn en mediawijsheid);
- Investeer in maatschappelijke weerbaarheid, veerkracht en weerbaarheid tegen complotten.

De aanbevelingen voor het Ministerie van Justitie en Veiligheid zullen worden meegenomen in de doorlopende aanscherping van de aanpak radicalisering en

extremisme. Daarnaast zal het rapport bij relevante partners onder de aandacht worden gebracht, zodat de overige aanbevelingen door hen kunnen worden meegenomen.

4.1 Politieke context

Dit onderzoek geeft uitvoering aan de motie van het lid Six Dijkstra (NSC) waarin wordt verzocht om een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren naar de oorzaken van anti-institutioneel gedachtegoed in Nederland.¹

4.2 Krachtenveld

Zoals hierboven beschreven raken de aanbevelingen aan meerdere ministeries en beleidsterreinen. Voor SZW en BZK zit dit met name op het verhogen van (maatschappelijke) weerbaarheid en ondersteunen van gemeenten en lokale professionals in hun omgang met maatschappelijk ongenoegen en (beginnende) radicalisering. Voor JenV raken de aanbevelingen vooral de aanpak van radicalisering en extremisme, welke valt onder coördinatie van de NCTV.

4.3 Strategie

Zoals hierboven beschreven zullen het onderzoek en de aanbevelingen onder de aandacht worden gebracht bij relevante partners (er bestaan hiervoor verschillende vaste overlegstructuren).

4.4 Communicatie

Het onderzoek wordt na akkoord op de beleidsreactie, gelijktijdig met het verzenden aan de Tweede Kamer, door het WODC gepubliceerd. Partijen die hebben meegelezen op de beleidsreactie worden voorafgaand geïnformeerd over de publicatie. Enige media-aandacht is mogelijk. Hiervoor worden Q en A's voorbereid.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 29 754, nr. 701.